

HANS JØRGEN FRYDENDAL

af Marianne Gross udgivet i *akvarellen* 1-2013

Som succesrig dansk arkitekt og møbeldesigner med base og eget firma i Luxembourg bruger Hans Jørgen Frydendal maleriet som afslapning og opladning. Det er ikke billederne, han lever af, men han tager håndværket og udførelsen seriøst og sælger faktisk godt af dem. De allerfleste af hans motiver er byprospekter eller landskaber, hvor der også figurerer bygninger, men det er på ingen måde arkitekttegninger. Ofte er hans huse skæve og hælder ind mod midten af billedet, så man får en fornemmelse af, at man står midt i gaden og kigger op mod himlen samtidig med at man har et vue over pladsen, torvet eller vejen. Der er selvfølgelig intet tilfældigt i bygningernes hældning. Som tilskuer kan man sagtens gennemskue, at dette er et nøje udført kunstnerisk greb af en fagmand, der har fuldt styr på perspektiv og forhold. Han bruger som regel stærke farver og skaber billeder med store kontraster, og er heller ikke bange for at stænke, sprøjte, skrabe og tegne i billederne. Resultatet er en eksplosion af farver, udtrykkende glæde og vitalitet. I sin billedverden læner Hans Jørgen Frydendal sig op ad sin baggrund som arkitekt samtidig med, at han bryder med den. Æstetikken og komposition er vigtige elementer, men de skæve vinkler og de overdrevne farver er langt fra naturalistiske. Han arbejder ud fra konceptet om, at grundmaterialet skal være i orden, og så kan man tilføje det legende element ovenpå fundamentet. Hans eget fundament er en klassisk uddannelse som snedker og så arkitekt – helt i tråd med Hans J. Wegner og de andre store navne indenfor dansk design, hvis storhedstid var i 50'erne og 60'erne. Dansk møbeldesign har siden da stadig haft et godt ry i internationale kredse, men da Hans Jørgen Frydendal fik sin egen tegnestue i 1967 specialiserede han sig i samarbejdet med møbelindustrien frem for de små, eksklusive snedkermestre. Det blev en stor succes blandt andet med mange udenlandske fabrikker som kunder, og på et tidspunkt blev det naturligt at bryde op fra Danmark for at komme tættere på specielt de mange tyske/tysktalende kunder. Luxembourg var sprogmæssigt og kulturelt forholdsvis nemt at gå til for en dansker, og landet ligger geografisk midt i det marked, som han var kommet til at arbejde med. Siden arkitektskolen, hvor man dengang lærte at tegne og male, har Hans Jørgen Frydendal fra tid til anden grebet penslerne og malet for sin fornøjelses skyld. I dag er akvarelundervisningen i arkitektstudiet skiftet ud med timer i computergrafik, hvilket mange begræder – men det er en anden historie. Hans egen maleinteresse kom dog midt i 80'erne, foranlediget af en gammel ven og arkitektkollega, hvis egen store maleglæde smittede Hans Jørgen Frydendal. De malede sammen engang imellem og tog på akvarel-rejser en gang om året sammen med 5-6 andre venner. Disse rejser havde han stor glæde af: fordybelsen i kreativiteten, samværet med gode venner og inspirationen ved at se hvordan andre griber maleriet an – alt dette nød han intenst. Men på dette tidspunkt malede han stadig "pænt", altså omhyggeligt og detaljeret og med

korrekt perspektiv. I 1998 gik den fælles akvarelrejse til en maleskole i Vence, hvor den pågældende lærer sagde til ham, at nu måtte han stoppe med arkitekttegningerne. Det fik ham på sporet af at på at blive mere frigjort – men den helt store øjenåbner kom, da han fik set nogle billeder af den østrigske maler Bernhard Vogel. Vogel blev en vigtig inspirationskilde og i 2007-2008 deltog han på nogle af Vogels kurser i Salzburg og Venedig. Fra da af synes han at have fundet sin stil og sin "håndskrift", som han kalder det. Nu begyndte han også at kræve mere af sig selv og sine malerier. Det var nu ikke kun hobby og afslapning, men kunstudøvning med passion og seriøsitet. Han holder af at citere den franske maler, Matisse: "Kreativitet kræver mod. Efter et vist tidspunkt er man nogenlunde tilfreds, billedet er godt nok – herfra kræver det mod at gøre det sidste." At skubbe sig selv ud over kanten og se, hvad der sker. Det går selvfølgelig galt mange gange – men af og til belønnes man for sit mod. De senere år har Hans-Jørgen Frydendal fundet dette mod. Det ses også på de billeder, han frembringer. Dem er der intet forsigtigt over. Indtil for nylig har han altid arbejdet ud fra motivet, altså primært som friluftsmaler. Det var naturligt, når det altid var på ferieture, han tog farverne frem. Når han har stillet sig op på havnen eller torvet i ferielandsbyen, har han aldrig følt sig forstyrret af tilskuere, spørgsmål, småsnak eller anden støj, tværtimod. Det har været en del af atmosfæren og har bidraget til stemningen, mens han har malet. Han taler om, at "liv" og "støj" er vigtige billedelementer. Dem får han på en måde forærende ved at male midt ude i folkelivet, men så arbejder han bevidst videre med de temaer. I dag maler han også mere i hver-dagen, og er derved også begyndt at male indendørs. Han siger, det er mere krævende at skabe liv i billedet efter et fotografi eller fra et selvopfundne motiv, men efterhånden har han så meget erfaring, at han godt tør give sig i kast med studiearbejde. Ofte vil han stadig starte på et billede udendørs for så at færdiggøre det hjemme. I processen gennemgår billedet både en opbygning og en nedbrydning. Begge faser er lige vigtige. Først bygges billedet op: baggrund og hovedformer hældes på papiret. Farverne løber selv eller hjælpes på vej med lidt sprøjt. Når første lag er tørt, lægges nuancer og detaljer ind. Bagefter nedbrydes hele billedet: vand og farver påføres i flere lag vådt-i-vådt. Detaljerne udviskes igen. Til sidst strammes der op igen, også gerne ved at bruge akvarelblyanter og nogle gange en smule gouache.

Kompositionen er essentiel for ham, og han bruger former og linier meget bevidst. Man finder stort set altid linier i hans billeder: kabler, skibsrigning og den slags. Hvis ikke de er der naturligt, så opfinder han dem gerne – der skal være nogle umotiverede linier, der understreger formerne i billedet. Som nævnt prøver at slippe motivet undervejs og lade sin egen kreativitet spille mere ind og færdiggøre processen. Han bryder med normerne for form og farve, overdriver nogle ting og udelader andre. Det er for eksempel sjældent, at man ser en horisont i hans billeder. Han finder gerne interessante vinkler og beskæringer, og som regel fyldes hele billedfladen med farve, så man føler, at der må foregå en hel masse også lige udenfor det skildrede motiv. Farverne er

også meget stærke og livfulde – han har aldrig været til de forsigtige, tynde lag, som mange forbinder med akvarelmaleri.

Maleriet fylder mere og mere i Hans-Jørgen Frydendals liv. Han har fået en partner ind i arkitektfirmaet, blandt andet for at kunne bruge mere tid på sin kunst. Han siger, at det giver ham stor personlig tilfredsstillelse at være kreativ. Vi kender nok alle følelsen af at være opfyldt af indre glæde, når man beskæftiger sig aktivt med at være skabende. Ud over at male for sig selv, har Hans-Jørgen Frydendal stadig stort socialt udbytte af sine malekammerater. I mange år malede han en gang om året på ferieturen – nu mødes han en gang om ugen med nogle venner for at male. Udstillingsfrekvensen er også sat op. I skrivende stund ser han frem til udstillinger i Danmark, Italien, Frankrig og Luxembourg.